

FINANSUTSKOTTETS BETÄNKANDE 17/2001 rd

Regeringens proposition med förslag till lag om ändring av 3 § lagen om skattelättnader för gravt handikappade företagare

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 12 september 2001 en proposition med förslag till lag om ändring av 3 § lagen om skattelättnader för gravt handikappade företagare (RP 119/2001 rd) till finansutskottet för beredning.

Beredning i delegation

Ärendet har beretts i finansutskottets skattedelegation.

Sakkunniga

Skattedelegationen har hört

- finansrådet Reino Niinivaara, finansministeriet
- överinspektör Anne-Mari Raassina, social- och hälsovårdsministeriet
- överinspektör Jussi Yli-Lahti, handels- och industriministeriet
- direktör Raimo Harjunen, Södra Österbottens arbetskrafts- och näringscentral
- socialsekreterare Terttu Manelius, Invalidförbundet rf
- rehabiliteringshandledare Teuvo Ruponen, De Synskadades Centralförbund rf.

Finansministeriet har dessutom lämnat ett skriftligt utlåtande i saken.

PROPOSITIONEN

Giltighetstiden för lagen om skattelättnader för gravt handikappade företagare föreslås bli förlängd med ett år. Ändringen innebär att gravt handikappade företagare som med stöd av mervärdesskattelagen, som trädde i kraft i juni 1994, borde ha varit befriade från momsskyldighet

skall vara det också 2002 tack vare ett övergångsarrangemang.

Propositionen har samband med budgetpropositionen för 2002 och avses bli behandlad i samband med den.

Lagen avses träda i kraft i början av 2002.

UTSKOTTETS STÄLLNINGSTAGANDEN

Motivering

Av de orsaker som framgår av propositionens motivering och med stöd av erhållen utredning

finner utskottet propositionen behövlig och tillstyrker lagförslaget utan ändringar.

Ända sedan Finland gick med i Europeiska unionen har det varit speciellt svårt att hitta en lämplig stödform för gravt handikappade företagare, eftersom det skattestöd som i långa tider hade tillämpats hos oss visade sig stå i strid med principerna i Europeiska gemenskapens sjätte mervärdesskattedirektiv (77/388/EEG). Enligt direktivet har Finland inte rätt att generellt befria gravt handikappade företagare från mervärdesskattskyldighet. I anslutningsakten medgavs Finland en övergångstid, men också den gäller bara en del gravt handikappade företagare. Nu föreslås denna speciallag bli förlängd trots att den ursprungligen avsågs som en temporär lösning, som skulle ge myndigheterna mera tid att utreda hurdana stödåtgärder gravt handikappade företagare kan behöva på grund av de merkostnader som momsskyldigheten orsakar. Lagen har måst förlängas redan fem gånger och ännu står ingen bestående lösning i sikte.

Trots att speciallagen har gett gravt handikappade företagare tid att anpassa sig till skattskyldigheten betyder det inte att de inte fortfarande skulle behöva särskilt stöd, har utskottet erfarit. För att gravt handikappade företagare skall vara likställda med andra företagare behöver de fortfarande något slag av positiv särbehandling. Detta kommer också fram i en rapport av utredningsman Raimo Harjunen, som den 2 oktober 2000 utnämndes av handels- och industriministeriet för att utreda hur ett särskilt stöd ställer sig till den allmänna lagstiftningen om företagsstöd, Folkpensionsanstaltens och andra försäkringsanstalters näringsstöd och beskattningen. Utredningsmannen fick sin rapport färdig den 14 maj 2001.

Sammantaget omfattar skattestödet en rätt liten grupp företagare, vilket redan det talar för en snabb lösning. Enligt Harjunens rapport omfattas utöver de företagare som är blinda omkring 1 000 gravt handikappade företagare av stödet. Omkring hälften av dem har en omsättning under 50 000 mark, som är den nedre gränsen för momsskyldighet, vilket betyder att omkring 500 företagare har haft nytta av skattelättnaden. Stödet uppgår till 2—3 miljoner mark per år. I denna beräkning ingår över huvud taget inte de gravt

handikappade företagare som säljer andra tjänster än sådana som har samband med den vara de tillverkar. Till dem räknas enligt vad utskottet har erfarit till exempel allt fler IT-företagare. En ny lösning behövs också för dem.

Harjunens utredning har samband med företagsamhetsprojektet i programmet för Paavo Lipponens andra regering. Enligt programmet skall det kartläggas hur effekten av den avskaffade momslettnaden kunde vägas in i stöden för handikappade företagare. I rapporten ses skattestödet som den enda tänkbara formen av stöd. Det allmänna systemet med företagsstöd erbjuder i sig en modern och genomsynlig stödform som följer normalitetsprincipen också ur de handikappades synvinkel, men enligt utredningen kan stöden inte vara bestående. Näringsstöd som bygger på försäkringslagstiftningen har över lag minskat i betydelse och inte heller denna typ av stöd kan beviljas permanent. Den enda återstående möjligheten är därmed stöd via beskattningen, som i rapporten exemplifieras av en glidande nedre gräns för momspliktig verksamhet. De handikapporganisationer som utskottet har hört har dessutom föreslagit momsåterbäring till gravt handikappade företagare.

Utskottet ser det som mycket viktigt att också gravt handikappade när de så önskar kan vara med i arbetslivet och även den vägen uppehålla sin egen motivation och mentala hälsa. De har rätt till invalidpension och därmed är intäkterna av företagsamheten till sin natur i många stycken stöd som kompletterar invalidpensionen.

Utskottet understöder positiva specialåtgärder som kan underlätta gravt handikappade företagens villkor. Åtgärder och förfaringsätt som gäller alla handikappade företagare på lika villkor och som behandlar dem som företagare snarare än handikappade är värda stöd. Utskottet anser att Finland kunde vara en aktiv initiativtagare i att utveckla denna typ av social företagsamhet också i Europeiska unionen.

Om den nedre gränsen för momspliktig verksamhet tillåts glida, undanröjs många av problemen med den gällande speciallagen, som riktar sig till en mycket begränsad målgrupp och i den meningen är förlegad. Den skulle behandla alla

företagare lika och vore därmed målneutral. Momsåterbäringen till gravt handikappade kan möjliggöra ett sådant specialstöd som i högre grad likställer dessa företagare med andra.

Utskottet är medvetet om att det vid handels- och industriministeriet finns planer på att tillsätta en arbetsgrupp för främjande av social företagsamhet, som skall lägga fram förslag till åtgärder för att grunda och driva ett socialt företag. Arbetsgruppen bör i sitt förslag också väga in möjligheten att göra nedre gränsen för momsplikt glidande för handikappade och personer med funktionshinder. Gruppen består av representanter för fem ministerier och företräder därmed den expertis som behövs för att avgöra saken. Meningen är att arbetsgruppen skall ha slutfört sitt uppdrag fram till den 31 mars 2002.

Finansutskottet anser att frågan om gravt handikappade företagens villkor senast genom den-

na utredning måste tas till slutgiltigt avgörande. Det är inte en tillfredsställande lösning att ett problem som berör en mycket liten företagar-grupp och som inte spelar mer än en marginell roll för statsekonomin år efter år åtgärdas genom specialregleringar. Utskottet påskyndar ett avgörande i saken inom nästa år utifrån de åtgärdsförslag som den brett sammansatta arbetsgruppen kommer att lägga fram och tillstyrker av dessa orsaker att speciallagen förlängs till att gälla ännu nästa år.

Förslag till beslut

Med stöd av det ovan anförda föreslår finansutskottet vördsamt

att lagförslaget godkänns utan ändringar.

Helsingfors den 19 oktober 2001

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Maria Kaisa Aula /cent
vordf. Kari Rajamäki /sd
medl. Timo Ihamäki /saml
Seppo Kääriäinen /cent
Reijo Laitinen /sd (delvis)
Markku Laukkanen /cent
Tuija Nurmi /saml
Mauri Pekkarinen /cent
Virpa Puisto /sd (delvis)
Matti Saarinen /sd
Anni Sinnemäki /gröna (delvis)

Sakari Smeds /kd
Marja-Liisa Tykkyläinen /sd
Kari Uotila /vänt (delvis)
Jukka Vihriälä /cent
ers. Ulla Juurola /sd (delvis)
Juha Karpio /saml (delvis)
Riitta Korhonen /saml (delvis)
Mikko Kuoppa /vänt (delvis)
Iivo Polvi /vänt
Anu Vehviläinen /cent.

Sekreterare vid behandlingen i delegationen var

utskottsrådet Maarit Pekkanen.